

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра
фінансів

Допущено до захисту
Завідувач кафедри фінансів
д.е.н., доц. Волохова І.С.

_____ р.
- _____ || _____ 201 _____ р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра**

зі спеціальності 8.07072 Фінанси, банківська справа та страхування

за магістерською програмою професійного спрямування
«Державні та муніципальні фінанси»

за темою:

«Місцеві бюджети в економічній системі держави »

Виконавець:

студентка
ЦЗФН

Буряк Лілія Павлівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

кандидат економічних наук, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Васютинська Людмила Анатоліївна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2019

АНОТАЦІЯ

Буряк Л. П. «Місцеві бюджети в економічній системі держави»
кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня магістра, 8.07072
«Фінанси, банківська справа, страхування» Одеський національний
економічний університет, м. Одеса, 2019 рік.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є процес функціонування місцевих бюджетів.

У роботі розглядаються теоретичні засади місцевих бюджетів. Досліджується практика та проблематика функціонування місцевих бюджетів в Україні. Пропонуються заходи щодо вдосконалення місцевих бюджетів у забезпеченні економічного розвитку регіонів.

Ключові слова: доходи місцевих бюджетів, видатки місцевих бюджетів; бюджетне регулювання, бюджетні інвестиції.

ANNOTATION

Buriak L. " Local budgets in the state economic system"
Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty, 8.07072
«Finance, Banking and Insurance» Odessa National University of Economics,
Odessa, 2019.

Qualifying work consists of three sections. The object of study is the process of formulating local budgets and their development.

The work contains theoretical principles of functioning local budgets. The practice and problems of local budgets in Ukraine were analyzed. Measures to improve local budgets in ensuring economic development of territories were proposed.

Keywords: revenues of local budgets, expenditures of local budgets; budgetary regulation; budgetary investments.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ.....	7
1.1. Особливості та умови функціонування економічних систем як основи розвитку бюджетних відносин на місцевому рівні.....	7
1.2. Економічна сутність місцевих бюджетів.....	14
1.3. Роль місцевих бюджетів у забезпеченні економічного потенціалу територій.....	19
РОЗДІЛ 2. ПРАГМАТИКА ТА ПРОБЛЕМАТИКА МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В ЕКОНОМІЧНІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ.....	25
2.1. Тенденції та проблеми формування доходів місцевих бюджетів...	25
2.2. Моніторинг видатків місцевих бюджетів.....	47
2.3. Оцінювання факторів впливу місцевих бюджетів на економічний розвиток територій.....	56
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ.....	65
3.1. Економічні рушії та вектори розвитку місцевих бюджетів.....	65
3.2. Формування резервів зміцнення податкового потенціалу регіонів	71
3.3. Методичні підходи до аналізу ефективності видатків місцевих бюджетів.....	78
ВИСНОВКИ.....	90
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	94

ВСТУП

В умовах, коли розвиток економіки України потребує макро- і мікроекономічної стабільності на передній план висуваються питання, що пов'язані із забезпеченням стійкості місцевих бюджетів як вагомого чинника стимулювання економічних процесів. Це вимагає зміну вектору бюджетної політики на місцевому рівні у бік забезпечення економічного зростання шляхом активізації бюджетних важелів, що впливають на створення сприятливого інвестиційного клімату, мотивування підприємств до впровадження інноваційних виробничих технологій і формування економічно стійких територіальних громад. Окреслені питання набувають своєї актуальності у сучасний період, коли уряд намагається подолати наслідки воєнного втручання та стабілізувати складні і суперечливі процеси соціально-економічного розвитку регіонів.

Теоретичним підґрунтям дослідження є наукові здобутки таких науковців, як І. Волохова, О. Кириленко, В. Кравченко, І. Луніна, Ц. Огонь, В. Опарін, Д. Полозенко, К. Павлюк, С. Юрій та ін.

Віддаючи належне науковим напрацюванням, варто звернути увагу, що динамізм розвитку бюджетних відносин та виникнення загроз щодо підтримання економічної стабільності потребують продовження досліджень щодо причин, факторів і умов, які впливають на розвиток бюджетних відносин на місцевому рівні у контексті забезпечення стабільного економічного зростання.

Метою дослідження є науково-теоретичне обґрунтування засад формування та використання місцевих бюджетів, а також розробка пропозицій щодо напрямків їх вдосконалення у контексті забезпечення стабільного економічного розвитку територій.

Визначена мета обумовлює вирішення таких завдань:

- охарактеризувати особливості та визначити умови функціонування економічних систем як основи розвитку бюджетних відносин на місцевому рівні;
- розкрити економічну сутність місцевих бюджетів;
- визначити роль місцевих бюджетів у забезпеченні економічного потенціалу територій;
- проаналізувати тенденції та визначити проблеми формування доходів місцевих бюджетів;
- провести моніторинг видатків місцевих бюджетів;
- оцінити фактори впливу місцевих бюджетів на економічний розвиток територій;
- обґрунтувати економічні рушії та вектори розвитку місцевих бюджетів;
- надати пропозиції щодо формування резервів зміцнення податкового потенціалу регіонів;
- розробити методичні підходи до аналізу ефективності видатків місцевих бюджетів.

Об'єктом дослідження є процес формування доходів та здійснення видатків місцевих бюджетів.

Предметом дослідження є економічні відносини з приводу формування, розподілу та використання місцевих бюджетів.

У ході дослідження використовувалися теоретичні методи наукового пізнання, а саме: діалектика, абстрагування, аналіз і синтез, індукція і дедукція. Емпіричні методи було узято за основу у ході дослідження практики та прагматики розвитку місцевих бюджетів, до яких належать такі, як спостереження, аналіз динаміка часових рядів, порівняння, графічного відображення кількісних величин. Методи логіки, узагальнення та деталізації використовувалися при розробці пропозицій щодо вдосконалення місцевих бюджетів.

Інформаційну базу дослідження формують доробки вітчизняних та зарубіжних авторів в галузі фінансів, зокрема підручники, навчальні посібники, монографії, періодичні наукові видання; законодавчі та нормативні акти, якими є Конституція України, Бюджетний кодекс, Закони України, укази Президента України, Постанови Верховної Ради України, Постанови Кабінету Міністрів України; звіти Міністерства фінансів України і Державної казначейської служби України; статистичні матеріали Державної служби статистики України та Інтернет-ресурси.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Обсяг основного змісту роботи складає 90 сторінок, містить 15 рисунків та 15 таблиць. Список використаних джерел складається зі найменувань на 9 сторінках.

ВИСНОВКИ

Результатом дипломної роботи є теоретичне узагальнення та нове вирішення наукової проблеми, що виявляється в обґрунтуванні теоретичних засад розвитку місцевих бюджетів в економічній системі, аналізі практики та проблематики місцевих бюджетів в економічній системі України, а також визначенні шляхів вдосконалення управління місцевими бюджетами в контексті стабільного економічного розвитку. Це дозволило сформулювати низку висновків теоретичного та науково-практичного характеру, які відображають вирішення завдань дипломної роботи відповідно до поставленої мети:

1. Встановлено, що форми державного втручання в економіку та бюджетне регулювання стануть ефективнішими, якщо вони будуть ґрунтовані на глибокому аналізі особливостей відтворювальних процесів та матимуть міцне наукове підґрунтя.

2. Визначено ознаки місцевих бюджетів, які відображають його економічний зміст і полягають у: а) визначенні територіальної приналежності місцевого бюджету; б) соціальної спрямованості місцевих бюджетів; в) взаємозв'язку і взаємозалежності бюджетного і економічного потенціалів; г) особливостей бюджетного регулювання; д) законодавчих особливостях щодо визначення повноважень органів влади з формування та виконання місцевих бюджетів.

3) Значущість ролі місцевих бюджетів виявляється у всеохоплюючому впливі останніх на розвиток соціально-економічних процесів, а саме через:

- вплив на економічний розвиток та фінансову стабільність територій;
- бюджетне регулювання як інструмент макроекономічного регулювання і важелі здійснення перерозподільних процесів;
- фінансове забезпечення органів місцевого самоврядування;
- управління бюджетними ресурсами з метою фінансування суспільних благ, які не можуть надаватися ринком.

4. Аналізі практики формування доходів місцевих бюджетів показав, що існують такі проблеми:

- низький рівень власних доходів місцевих бюджетів;
- значна частка трансфертів у доходах місцевих бюджетів;
- місцеві бюджети наповнюються в основному за рахунок закріплених доходів;
- практика формування місцевих податків та зборів в Україні показала, що у зв'язку з проведеними реформами їх значимість зросла.

5. Видатки місцевих бюджетів відіграють основну роль у забезпеченні потреб населення у соціальних послугах. Видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення населення хоча і займають значне місце у загальному обсязі, але встановлено що фінансування видатків соціального спрямування є найбільш нерегульованою. Визначено, що від ступені фінансування економічної діяльності залежить стабільність економіки регіонів. З'ясовано, що видатки на економічну діяльність мають тенденцію до зростання. Однак місцеві бюджети України є бюджетами споживання, де частка поточних видатків коливається за досліджуваний період від 84-93%. Проте позитивним чинником є зниження захищених статей у 2018 р. до 64%.

6. Визначено бюджетні чинники впливу на розвиток економіки регіонів, якими є: а) податкові надходження до місцевих бюджетів України; б) неподаткові надходження до місцевих бюджетів України; в) офіційні трансферти місцевим бюджетам від органів державного управління України; г) інші надходження до місцевих бюджетів України; д) видатки місцевих бюджетів. За цими чинниками здійснено кореляційно-регресійний аналіз з метою встановлено їх вплив ості на валовий регіональний продукт як у цілому по Україні, так і за її регіонами. Із отриманих даних виявлено, що коливання обсягу ВРП у досліджуваних регіонах по-різному зумовлені зміною чинників. Так, протягом досліджуваного періоду (2013-2018 рр.) в Україні спостерігається різний зв'язок між обсягом ВРП та визначеними чинниками.

7. одним із векторів розвитку місцевих бюджетів з огляду на формування конкурентоспроможного ринкового середовища є фінансування інвестиційної і інноваційної діяльності. Для підтримки економічного розвитку регіонів є сенс застосовувати інструменти державної підтримки галузей економіки. Такий механізм може бути реалізований через відповідні державні цільові програми шляхом здешевлення кредитів залучених як в іноземній, так і національній валюті, в тому числі іноземними фінансовими установами. Це передбачає надання державної підтримки інвестиційних проектів на умовах співфінансування. В такому випадку завдяки бюджетному інвестуванню здійснюється фінансова підтримка реального сектору економіки, органи місцевої влади при цьому лишаються власником майна та майнових прав придбаних за рахунок бюджетних ресурсів.

8. Визначено, що резерви доходів місцевих бюджетів можна збільшити за рахунок: а) налагодження системи інвентаризації землі, що знаходиться у віданні органів місцевого самоврядування певної територіальної громади, що дозволить оптимізувати платежі з плати на землю; б) запровадження повного обліку ресурсів громади (матеріальних, природних, земельних тощо); в) визначення —точок зростання|| економічного потенціалу громади (створення нових підприємств, нових робочих місць, розвиток малого та середнього бізнесу тощо).

9. Розроблено методичні підходи до аналізу ефективності видатків місцевих бюджетів, які базуються на: а) визначенні вартості бюджетної послуги; б) застосуванні порівняльного аналізу ефективності видатків місцевого бюджету з визначенням еталону по Україні; г) здійснення факторного аналізу щодо впливу на ВВП.

Проведене дослідження дозволило надати такі пропозиції:

- збільшити обсяг капітальних видатків, посиливши інвестиційну складову місцевих бюджетів через розширення джерел доходів бюджету розвитку;

- спрямовувати кошти бюджету розвитку на фінансування програм інноваційного спрямування;
- розробити методiku відбору альтернатив при прийнятті управлінських рішень щодо фінансування інвестиційних проектів на регіональному рівні, виходячи з максимізації економічного, соціального і бюджетного ефектів від впровадження конкретного проекту;
- активізувати процес залучення приватних інвестицій для реалізації регіональних програм на основі методології публічно-приватного партнерства;
- сприяти розвитку фондового ринку муніципальних цінних паперів, на місцевому рівні з метою формування додаткових джерел фінансування інфраструктурних проектів для розвитку певної території;
- розробити методичні підходи щодо аналізу ефективності видатків місцевих бюджетів на основі методології оцінки бюджетної послуги, враховуючи думку споживачів цих послуг та аналогові усереднені оцінки на загальнодержавному рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Белова Н.П., Калинина Г.В., Калинин А.М. Программно-целевой подход в управлении социально-экономическим развитием региона // Вестник Чувашского университета. – 2009. – № 3. – С. 380–386
2. Бондарев А.Е. Мониторинг социально-экономического развития региона // Регион: экономика и социология. – 2010. – № 4. – С. 187–202.
3. Шевченко Л. Г., Курінний О.В. Джерела системного підходу в Методології публічного управління сталим розвитком / Л.Г. Шевченко, О.В. Курінний. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2016-01\(15\)/7.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2016-01(15)/7.pdf)
4. Васютинська Л.А. Система видатків бюджету в умовах розвитку програмно-цільового управління : Монографія / Л.А. Васютинська. Одеса : ФОП Бондаренко М.О., 2014. – 192 с.
5. Фоміцька Н. В. Теорія систем для менеджерів : навч. посіб. / Н. В. Фоміцька, В. В. Єганов. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2013. – 248 с.
6. Бузгалин А.В. Теория социально-экономических трансформаций (Прошлое, настоящее, будущее экономик „реального социализма— в глобальном постиндустриальном мире) / А.В. Бузгалин, А.И. Колганов. — М.: ТЕИС, 2003. – 356 с.
7. Паздникова Н.П. Исследование социально-экономических систем региона в условиях трансформационных процессов развития / Н.П. Паздникова // Вестник ПНИПУ. Социально-экономические науки. 2016. № 2. – С. 165-171.
8. Прокин В.В. Актуальные проблемы стратегического развития экономики // Вестник Пермского национального исследовательского политехнического университета. Социально-экономические науки. – 2015. – № 1. – С. 58–61.
9. Економічна теорія : Політекономія : підручник / за ред. В. Д. Базилевича // Знання-Прес. – 2008. – [Електронний ресурс] . - Режим доступу: http://pidruchniki.com/1246122039915/politekonomiya/ekonomichna_sistema_sutnist_tsili_osnovni_strukturni_elementi_tipi_ekonomichnih_sistem.

10. Кульчицький, Б.В. Сучасні економічні системи: навч. посіб. [Текст] / Б.В. Кульчицький. – Л.: Афіша, 2004. – 279 с.
11. Леоненко, П.М. Сучасні економічні системи: навч. посібник / П.М. Леоненко, О.І. Черепніна. – К.: Знання, 2006. – 429 с.
12. Зверяков М. І. Про зміну моделі економічного розвитку / М. І. Зверяков // Економіка України. - 2015. - № 6.- С. 41-49.
13. Мочерний, С.В. Економічна система / С.В. Мочерний // Економічна енциклопедія: у 3 т. Т. 1; відп. ред. С.В. Мочерний. – К.: Академія, 2000.
14. Основи економічної теорії: політекономічний аспект; відп. ред. Г.Н. Климко. – 4-е вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2002. – 615 с.
15. Основи економічної теорії: політекономічний сегмент / відп. ред. Г. Н. Климко : підручник. 4-е вид., перероб. і допов. Київ : Знання-Прес, 2002. 740 с.
16. Коваленко М. М. Порівняльні економічні системи й публічне адміністрування / М. М. Коваленко, О. С. Лєсна. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2016. – 176 с.
17. Баш Х. Модель Национальной Экономки – новая экономическая система / Хайдар Баш. – Казань : Идел-пресс, 2011. – 160 с.
18. Бєляєв О. О. Політична економія : навч. посіб. / О. О. Бєляєв, А. С. Бебєло. – К. : КНЕУ, 2001. – 328 с
18. Зюзь Д. В. Сутність та чинники розвитку економічної системи / Д. В. Зюзь // Державне будівництво. – № 2. - 2016. – [Електронний ресурс] . - Режим доступу <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2016-2/doc/1/04.pdf>
19. Мочерний С. В. Економічна теорія: навч. посіб. / С. В. Мочерний. – 4-те вид., стереотип. – К.: ВЦ «Академія», 2009. – 640 с.
20. Дідківська Л. І., Головка Л. С. Державне регулювання економіки: Навч. посіб. / Л. І. Дідківська, Л. С. Головка. – К.: Знання-Прес, 2008. – 213 с.
21. Стеченко Д. М. Державне регулювання економіки: Навч. посібник / Д. М. Стеченко. – К.: Знання, 2007. – 271 с.
22. Макроекономіка: Підручник / А. Г. Савченко, Г. О. Пухтаєвич, О. М. Тітьонко та ін.; За ред. А. Г. Савченка. – К.: Либідь, 2005. – 208 с.

23. Михасюк І. Р., Швайка Л. А. Державне регулювання економіки: Підручник / І. Р. Михасюк, Л. А. Швайка. – Львів: «Магнолія плюс»; видавець СПД ФО «В.М. Піча», 2006. – 220 с.

24. Ходов Л. Г. Основы государственной экономической политики: Учебник / Л. Г. Ходов. – М.: Изд-во БЭК, 2007. – 332 с.

25. Боярко І. М. Ефективність фінансів державного сектору економіки в системі управління соціально-економічним розвитком України : монографія / І. М. Боярко, Н. А. Дехтяр, О. В. Дейнека. – Суми : Університетська книга, 2013. – 165 с

26. Дем'янишин В. Г. Теоретична концептуалізація і практична реалізація бюджетної доктрини України : монографія / В. Г. Дем'янишин . – Т. : ТНЕУ, 2008. – 469 с.

27. Юрій С. І. Антологія бюджетного механізму : монографія / С. І. Юрій, В. Г. Дем'янишин, Я. М. Буздуган. – Т. : Економічна думка, 2001. – 250 с.

28. Україна. Верховна Рада. ЗУ від 21. 05. 1997 № 280/97 ВР. Про місцеве самоврядування в Україні / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 24, ст.170.

29. Петленко Ю.В., Рожко О.Д. Місцеві фінанси: Опорний конспект лекцій. – К.: Кондор, 2003. – 282 с.

30. Кремень О.І., Кремень В.М. Фінанси. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 416 с.

31. Фінанси : підручник / С. І. Юрій [та ін.]; ред. С. І. Юрій, В. М. Федосов. - К. : Знання, 2008. - 611 с.

32. Фінанси (Загальна теорія): Навч. посібник. — 2-ге вид., доп. і перероб. — К.: КНЕУ, 2002. — 240 с.

33. Рева Т.М., Ковальчук К.Ф., Кучкова Н.В. Місцеві фінанси. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 208 с.

34. Кравченко В.І. Місцеві фінанси України: Навчальний посібник / В.І. Кравченко. — К.: Товариство «Знання» 1999. — 487 с.

35. Васильєва М.В. Местные бюджеты в современных условиях. / М. В. Васильєва. – М.: Финансы и статистика, 1987. – 128 с.
36. Ніколаєва О. М. Місцеві фінанси: монографія / О. М. Ніколаєва, А. С. Маглаперідзе. – К.: Фінанси, 2013. – 354 с
37. Власюк Н. І., Мединська Т. В., Мельник М. І. Місцеві фінанси / Н. І. Власюк, Т. В. Мединська, М. І. Мельник. – К.: Алерта, 2011. – 328 с.
38. Головій В. М. Місцеві бюджети в умовах кризових явищ і реформування : монографія / В. М. Головій, Т. Е. Городецька, В. М. Кузніченко, К. В. Курносова, В. І. Лапшин; ред.: О. Л. Яременко; М-во фінансів України, Укр. держ. ун-т фінансів та міжнар. торгівлі, Харк. ін-т фінансів. - Х., 2011. – 182 с.
39. Матвєєва О. Ю. Використання економічно орієнтованого підходу до визначення поняття «місцеві бюджети» як основи фінансового забезпечення місцевого самоврядування / О. Ю. Матвєєва // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2010. – Вип. 2. URL: http://www.dridu.dp.ua/vidavictvo/2010/2010_02%285%29/10moyzms.pdf.
40. Алексеев С. С. Государство и право : учеб. пособие / Алексеев С. С. – М. : Проспект, 2006. – 152 с.
41. Семухин И.Ю. Экономико-правовые аспекты формирования финансовой базы местных бюджетов // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Сер. «Юридические науки». Т. 20. – 2007. – № 1. – С. 109-114.
42. Опарін В. М. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти) : монографія / В. М. Опарін, К. В. Павлюк. – К.: КНЕУ, 2005. – 240 с.
43. Управління місцевими фінансами : монографія / І. Л. Сазонець, Т. В. Гринько, Г. Ю. Придатко. – К.: ЦНЛ, 2006. – 216 с.
44. Україна. Верховна Рада. Бюджетний кодекс України зі змінами та доповненнями від 08.07.2010 р. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://kodeksy.com.ua/byudzhetniy_kodeks_ukraini/statja-2.htm.

45. Євдокімова М. О. Місцеві фінанси / М. О. Євдокімова // ХНАУ ім. В. В. Докучаєва, Х.: 2014. – 343 с.
46. Сунцова О.О. Місцеві фінанси : навч. посіб. / О.О. Сунцова. – К. : ЦНЛ, 2005. – 219 с.
47. Власюк Н. І., Мединська Т. В., Мельник М. І. Місцеві фінанси / Н. І. Власюк, Т. В. Мединська, М. І. Мельник. – К.: Алерта, 2011. – 328 с.
48. Пасічник Ю. В. Бюджетний потенціал економічного зростання в Україні : монографія / Ю. В. Пасічник. – Донецьк: ТОВ "Юго-Восток, Лтд", 2005. – 642 с.
49. Євдокімова М. О. Місцеві фінанси / М. О. Євдокімова // ХНАУ ім. В. В. Докучаєва, Х.: 2014. – 343 с.
50. Терещенко С.І. Регіональні аспекти формування місцевих бюджетів. - // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Фінанси і кредит. Вип. № 2 (31), 2011 / Сумський національний аграрний університет. - Суми : СНАУ, 2011. - С. 63-67.
51. Ефремов, І.І. Місцеві бюджети та бюджети місцевого самоврядування: проблеми правового визначення / І. І. Ефремова // Форум права,- 2009 - №1. - С. 157-161.
52. Павлюк, К.В. Формування доходів місцевих бюджетів [Текст] / К.В. Павлюк // Фінанси України. - 2006. - № 4. - С. 24 - 37.
53. Слатвінська М. О. Податкові домінанти збільшення доходної бази місцевих бюджетів в Україні / М. О. Слатвінська, Л. А. Васютинська // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. - № 2/1. - С. 33-37.
54. Звіт про виконання закону про Державний бюджет України. Державна казначейська служба України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua>
55. Луніна І. О. Формування місцевих бюджетів на основі принципу еквівалентності: шлях до ефективної бюджетної системи України / І. О. Луніна // Фінанси України. – 2011. – № 9. – С. 3-12.
56. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

57. Нечипоренко А.В. Фінансові інструменти стимулювання регіонального розвитку в Україні : дис. ... канд. ек наук : 08.00.08 / Ірпінський університет Державної фіскальної служби України. Ірпінський, 2018. 270 с.

58. Система місцевих платежів в Україні: теорія, історія, перспективи [Текст] : кол. моногр. / [М. І. Карлін, О. М. Карліна, Л. В. Єлісеєва та ін.] ; за заг. ред. М. І. Карліна, І. О. Цимбалюк. – Луцьк : Вежа-Друк, 2017. – 188 с.

59. Vasytynska L. Theoretical bases of tax potential / L. Vasytynska, M. Slatvinska // Promising Problems of Economics and Management : Collection of scientific articles. - Publishing house «BREEZE», Montreal, Canada , 2015. С. 289-292

60. Європейська хартія місцевого самоврядування. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_036

61. Луїна І.О. Формування місцевих бюджетів на основі принципу еквівалентності: шлях до ефективної бюджетної системи України / І.О. Луїна // Фінанси України. – 2010. – № 9. – С. 14–19.

62. Овчинніков А.В. Місцеве оподаткування в Україні: еволюція та перспективи його розвитку / А.В. Овчинніков // Економіка і суспільство Випуск 8. -2017. – С. 634-639.

63. Легкоступ І. І. Теоретичні та практичні аспекти видатків місцевих бюджетів України в сучасних умовах / І. І. Легкоступ // Економіка. Фінанси. Право. – 2010. – № 2. – С. 22-26.

64. Vasutynska L. Financial instruments for provision of sustainable economic growth of territorial developments / L. Vasutynska, A. Nemchenko Економіка харчової промисловості . Том 10, Вип. 2. – 2018. – С. 83-88. Режим доступу : <https://fie.onaft.edu.ua/uk/site/article-view/176>

65. Фінансові механізми та інструменти подолання дисбалансів соціально-економічного розвитку України : [монографія] / За ред. д.е.н., проф. Т. Г. Васильціва. — Львів : Видавництво ТЗОВ «Ліга-Прес», 2016. — 596 с.

66. Васютинська Л.А. Видатки бюджету у системі забезпечення соціально-економічного розвитку в Україні: проблеми та реалії / Л.А. Васютинська // «Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка». Економічні науки. Харків : ХНТУСГ – 2010. – Вип. 98. – С. 144-157.

67. Юрий С. М., Ключевська М. В. Суть місцевих бюджетів та їх вплив на соціально-економічний розвиток регіону / С. М. Юрий, М. В. Ключевська М. В. http://zbirnik.bukuniver.edu.ua/issue_articles/35_2.pdf

68. Глущенко Ю. Оптимізація видатків місцевих бюджетів України в системі місцевого самоврядування. Теорія та практика державного управління. 2015. Вип. 3. С. 140–149.

69. Огінська А. Ю. Роль видатків бюджету на соціальний захист у реалізації соціальної політики держави [Текст]/ А. Ю.Огінська // Наука й економіка. – 2014. – № 2 (34). – С. 11-16.

70. Про затвердження Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету та Інструкції щодо застосування класифікації кредитування бюджету: Наказ Міністерства фінансів України від 12.03.2012 р. № 333 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

71. Струк Б.М.Бюджет розвитку як інструмент політики економічного зростання / Б. М. Струк. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3035>.

72. Иванова, О.Ю. Налогово-бюджетные инструменты обеспечения конкурентоспособности регионов: разграничение сфер применения. О. Ю. Иванова // [Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України \(економіка, право\)](#). - 2013. - № 1. - С. 80-86. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvnudpsu_2013_1_14.

73. Пивень, И.Г. Методика оценки эффективности системы стратегического управления социально-экономическим развитием региона. Теория и практика общественного развития. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [//teoriapractica.ru/rus/files/arhiv_zhurnala/2012/3/ekonomika/piven.pdf/](http://teoriapractica.ru/rus/files/arhiv_zhurnala/2012/3/ekonomika/piven.pdf/)

74. Орлова И.В., Филонова Е.С. Выбор экзогенных факторов в модель регрессии при мультиколлинеарности данных // И.В. Орлова, Е.С. Филонова / Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований, 5. – 2015. - 108-116.

75. Стеченко Д. М. Розміщення продуктивних сил і регіоналістика : [навч. посіб.] ; 2-ге вид., випр. і доп.]. – К. : Вікар, 2002. – 374 с/

76. Лебідь В.С. Організаційно-економічний механізм фінансового забезпечення аграрного виробництва : дис. ... канд.. ек наук : 08.00.03 / Вінницький національний аграрний Університет. Вінниця, 2017. - 270 с.

77. Затонацька Т. Г. Бюджетні інвестиції в реальний та людський капітал як інструмент впливу на соціально-економічний розвиток країни / Т. Г. Затонадська // Наукові праці НДФІ. – 2008. – №1 (42). –86 с.

78. Васютинська Л.А. Сутність і проблеми підвищення ефективності видатків бюджету / Л.А. Васютинська // Вісник соціально-економічних досліджень : Збірник наукових праць. ОДЕУ. – 2009. № 35. – С. 35-39.

79. Малиняк Б. С. Бюджетні інвестиції як інструмент прискорення реформування реального сектора економіки / Б. С. Малиняк // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 8. – 82–90 с.

80. Гончаренко М.В. Резерви зміцнення податкової бази місцевих бюджетів в умовах фіскальної децентралізації / М.В. Гончаренко . - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2018-1/doc/2/02.pdf>

81. Як вплинуть новації податкового законодавства на місцеві бюджети. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://decentralization.gov.ua/news/8012?page=2>.

82. Простебі Л. І. Реформування інституту місцевих податків і зборів у контексті підвищення надходжень місцевих бюджетів // Економіка і суспільство. 2016. № 2. С. 589–593.

83. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення Державною аудиторською службою, її регіональними

територіальними органами державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм» від 10.8.2004 № 1017. URL: [http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-2004- %D0%BF](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-2004-%D0%BF).

84. Самуэльсон П., Нордхаус В. Экономика; 18-е изд., перераб. и доп. М.: Вильямс, 2008. 1360 с.

85. Ха-Юн Чанг. Економіка. Інструкція з використання; пер. з англ. А. Лапіна. К.: Наш Формат, 2016. 400 с.

86. Сидорчук А.А. Вітчизняна практика оцінки ефективності використання коштів місцевих бюджетів / А.А. Сидорчук URL: <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/07/Sidorchuk-A.-A..pdf>.

87. Аналізуємо бюджет : доступно про головне: посібник / Б. Малиняк, В. Горин, В. Письменний; за ред. Б. Малиняка. Тернопіль: ZAZAPRINT, 2017. 76 с.

88. Васютинська Л.А. Програмно-цільове бюджетування як інструмент державного фінансового регулювання [Електронний ресурс]. / Л.А. Васютинська // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України.[Електронне фахове видання] - 2010. – № 1 — Режим доступу до журн.: [http:// www.nbu.gov.ua/e-journals / Znprnudp /2010 1/ pdf /10 vlapfm.pdf](http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Znprnudp/2010%201/pdf/10_vlapfm.pdf)

89. Розвиток бюджетної децентралізації в Україні : наукова доповідь / за ред. д-ра екон. наук І.О. Луїної ; НАН України, ДУ "Ін-т екон. та прогнозів. НАН України". – К., 2016. –12 с.

90. Малиняк Б. С. Бюджетні інвестиції як інструмент прискорення реформування реального сектора економіки / Б. С. Малиняк // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 8. – 82–90 с.